

Kurumsal Raporlama: Sürdürülebilirlik mi? Entegre mi?

IIRC Entegre Raporlama Konferansı ve CSRWorks Asya Sürdürülebilirlik Raporlaması Zirvesi Aralık ayında online platformlarda gerçekleşti. Sercom Danışmanlık kurucusu Elif Özkul Gökmen her iki zirvenin öne çıkan konularını EKOIQ okuyucuları için yazdı.

2008 yılının ilk aylarında başladığım sürdürülebilirlik yönetimi danışmanlığı yolculuğuma keyifle devam ediyorum. Konuyla ilgili yurt dışında gerçekleşen birçok konferansa katıldım ve hemen hepsi ile ilgili gözlemlerimi EKOIQ okuyucuları ile paylaştım. Bu yıl konferanslara çalışma odamdan katılmak biraz tuhaf olsa da yazma geleneğimi bozmadım.

Tekrara düşmemek için geçmişte neler yazmıştım diye baktım. Fakat fark ettim ki, 2013'ten bu yana aynı şeyleri yazıp duruyorum; her seferinde sürdürülebilirlik raporunun entegre rapordan farkını anlatma ihtiyacı duyuyorum. Bunun sebebi de hangi paydaş için hangi standarda uygun raporlama yapılması gerektiği ile ilgili tartışmaların tüm dünyada, hemen her coğrafyada hâlâ devam ediyor olması.

Geçmiş IIRC Konferansları

İlk kez 2013'te Londra'da katıldığım IIRC konferansına Türkiye'den katılan tek danışmandım. Konuşulanların elle tutulur bir yanı yok gibi hissetmiştim. 2017 Amsterdam konferansında raporlama çerçevesi kullanılmaya başlanmıştı ama örnek alınabilecek raporlar sayılıydı. Son üç yılda adı 'entegre' olan rapor sayısı oldukça arttı fakat aklıma yatmayan bir taraf vardı.

Prof. Mervyn King'in "Entegre rapor, kuruluşun nasıl değer yarattığını kısa ve öz şekilde anlatmalıdır ve 10-15 sayfayı geçmemelidir" sözleri kulaklarımda çınlarken önüme çıkan raporlar 150-250 sayfa arasında değişiyordu. Bu raporları sürdürülebilirlik raporlarından ayırt etmek de pek kolay değildi. İlk uygulamalar birleştirilmiş (combined / stapled) raporlar olarak çıktı ve çıkmaya devam ediyor. Bu sebeple, birkaç yeni haberin yanı sıra benzer konulara yine değineceğim. Diğer yandan en doğruya ulaşma yolculuğumuzda yaşadığımız süreci ve tecrübeyi de çok değerli buluyorum.

Sürdürülebilirlik mi? Entegre mi?

Çoklu paydaş gruplarına hitap eden GRI sürdürülebilirlik raporlaması ve yatırımcıları hedefleyen IIRC entegre raporlama birbirlerini tamamlayan raporlardır; birbirlerine rakip ya da alternatif olmadıkları gibi entegre rapor, bir finansal rapor ile sürdürülebilirlik raporunun tek kapak altında birleşmesi de değildir. GRI Standartları, halka açık olsun ya da olmasın her türlü şirket ve kurum tarafından kullanılabilir. Diğer taraftan entegre raporlama çerçevesi, ağırlıklı olarak halka açık şirketlerin mevcut ve potansiyel yatırımcılarına, şirketin bugün ve gelecekte nasıl değer yarattığını ve yaratacağını aktara-

cak bir rapor hazırlayabilmelerine rehberlik etmesi için geliştiriliyor. Finansal olmayan bilgi ve verileri toplamadan ve onları ölçülebilir hale getirmeden anlamlı bir entegre rapor hazırlanması pek mümkün görünmüyor. Bu kapsamda sürdürülebilirlik raporu tecrübesi entegre rapor için de iyi bir hazırlık süreci oluyor.

2020 IIRC Entegre Raporlama Konferansı

Bu yıl hangi oturumda kim ne dedi detaylarına hiç girmeyeceğim. Açıkça söylemem gerekirse konferans şahane network fırsatları sunmasına rağmen, içerik olarak beni biraz hayal kırıklığına uğrattı. Çok sayıda iyi örnek görmeyi ve dinlemeyi umut etmiştim ama fazlasıyla teorik tartışmalar oldu.

En ilginç de 25 Kasım'da duyurusu yapılan IIRC (The International Integrated Reporting Council) ve SASB'nin (Sustainability Accounting Standards Board) birleşme niyetine yönelik gelişmeden birkaç kez bahsedilmesi fakat net açıklamalar yapılmamasıydı. Sayfalarca uzayan açıklama bültenini herkesin okumuş olduğunu düşünmüş olabilirler.

Birleşme olacak ama yeni bir rehber ne zaman hazır olacak? Bu yeni rehber hazırlanana kadar şirketler hangi standar-

di kullanacak? Bunca yıldır şirketlere rehberlik eden GRI'ya ne olacak soruları havada uçtu. Yeni oluşumun adı: The Value Reporting Foundation . Yatırımcılara yönelik hazırlanacak karşılaştırılabilir raporlar için tek bir standart/çerçeve geliştirilmesi adına çok umut verici bir gelişme bu. Birleşmenin altı ay içinde, yani 2021 ortalarında tamamlanması bekleniyor.

Birleşme öncesindeki gelişmeleri de dikkate almak gerekiyor. 2020 Eylül ayında, CDP (Carbon Disclosure Project), CDSB (Climate Disclosure Standards Board), GRI (Global Reporting Initiative), IIRC (International Integrated Reporting Council) ve SASB (Sustainability Accounting Standards Board) kapsamlı bir kurumsal raporlama için birlikte çalışacaklarına yönelik resmi bir beyanda bulunmuşlardı. Birleşme de bu çalışmaların meyvesi olarak ortaya çıkmış görünüyor.

Dynamic Materiality (Dinamik Önceliklendirme)

Özetle durum şu; IIRC, SASB ile yoluna devam ediyor, çünkü her iki kurumun hedef paydaş grubu ortak ve bu ortak grup finansal sermaye sağlayıcıları / yatırımcılar olarak tarif ediliyor. GRI ise çok daha geniş çaplı bir paydaş grubuna hitap ediyor. Raporlar birbirlerine alternatif değil, aksine tamamlayıcı

nitelikte; içerikleri hedef paydaşların bilgi ihtiyaçları ve şirketin öncelikleri kapsamında tasarlanıyor. Raporların içerik başlıklarını oluşturan öncelikli (material) konular her iki raporlamada da farklı detaylarla yer alabiliyor ya da raporlar arasında geçiş yapabiliyor.

Birleşme (merger) bülteninde raporların içerik anlamında farkları ve bağlantıları Dynamic Materiality isimli bir şemayla (Figür 1) açıklanmış:

En dıştaki gri alan Sürdürülebilirlik Raporu (şirketin üçlü etkilerini nasıl yönettiği)

Hedef kitle: Müşteriler başta olmak üzere toplumdaki tüm diğer paydaşlar
Rehber: GRI (Global Reporting Initiative)

Ortak alan Entegre Rapor (şirketin 6 sermaye ögesi ile nasıl değer yarattığı)

Hedef kitle: Ekonomik kararları alan yatırımcılar ve diğer finansal sermaye sağlayıcılar

Rehber: IIRC & SASB (CDP & CDSB de hedef kitle açısından bu gruba giriyor.)

İçteki alan Faaliyet Raporu içindeki finansal tablolar (şirketin finansal sonuçları)

Hedef kitle: SPK, Hissedarlar, Yatırımcılar

Rehber: IFRS (International Financial Reporting Standards)

Tüm bu raporlama çerçevelerine ek olarak buraya bir de Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'nde olduğu gibi ESG derecelendirme kuruluşları'nın beklentileri ve soru setleri girince kafaların iyice karışması normal. Bir yandan da BM Küresel İlkeler Sözleşmesine, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve onların alt hedeflerine katkıda bulunma ihtiyacımız var. 2020'de Türkiye'de de önemli bir gelişme oldu ve Sermaye Piyasaları Kurumu, halka açık şirketlerin kısa, orta ve uzun vadede karar süreçlerine sürdürülebilirlik konularını entegre etmeleri ve bunu halka açıklamaları için kurumsal yönetim tebliğinde değişiklik yaptı. "Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi" ekim ayı itibarıyla yürürlüğe girdi. Uygulanması (şimdilik) gönüllülük esasına dayalı olan ilkeler, şirketlerin 2020 performansını kapsayacak şekilde 2021 yılı faaliyet raporlarında yer alacak. Raporlamaya kendi isteği ile başlamış olan ve tecrübelenen şirketlerin işi çok daha kolay olacak bu süreçte.

Asya Sürdürülebilirlik Raporlaması Zirvesi

Üç gün boyunca IIRC konferansında alamadığım yanıtlarla karışan zihnim, bu yazıyı yazmaya başladığım gün yine online olarak katıldığım ASRS'de bıraklaştı. "Tek Bir Raporlama Standardı: Mümkün mü? Hayal mi?" temalı konferansa ev sahipliği yapan CSRWorks'ün kurucusu Rajesh Chhabara'nın şahane soruları ve açılış konuşmasını yapan Prof. Mervyn King'in yanıtları biraz olsun yolumza ışık tuttu.

IIRC-SASB birleşmesi dönemi ve sonrasında devam edecek çalışmalar ile yeni bir rehberin 18 ay ile iki yıl arasında hazırlanması bekleniyor. Bu esnada şirketler hedef paydaş gruplarına göre mevcut standart ve çerçeveleri kullanmaya devam edecek. Bunun yanı sıra SASB ve GRI da birbirlerini nasıl tamamlayacaklarına dair bir açıklama dokümanı üzerinde çalışmaya devam ediyormuş: "Promoting Clarity and Compatibility in the Sustainability Landscape".

Figure 1. Dynamic materiality¹¹

